

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою

(назва освітньої програми)

на тему: «Особливості формування місцевих бюджетів України у сучасних умовах»

Виконавець:

Студент Факультету фінансів та
банківської справи

Джавадзаде Тарієль Ісраїл огли

/підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент Волкова О.Г.

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Місцевий бюджет є основним фінансовим планом регіону, саме тому проблеми формування і функціонування місцевих бюджетів залишаються вкрай актуальними в бюджетній системі України. Місцеві бюджети є невід’ємною частиною ринкових відносин і одночасно важливим засобом реалізації державної політики.

Мета дослідження: дослідження теоретичних основ місцевих бюджетів, проблематики їх формування в сучасних умовах.

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність місцевих бюджетів та доходів місцевих бюджетів;
- розкрити особливості формування місцевих бюджетів України;
- дослідити зарубіжний досвід формування доходів місцевих бюджетів;
- проаналізувати стан формування доходів місцевих бюджетів, їх складу та структури,
- узагальнити проблемні питання формування місцевих бюджетів України;
- узагальнити напрями зміцнення ресурсної бази органів місцевого самоврядування .

Об’єкт дослідження є місцеві бюджети

Предмет дослідження економічні відносини, що виникають в процесі формування місцевих бюджетів

Методи дослідження У процесі наукового дослідження застосовувалися такі методи економічних досліджень як: при аналізі понятійного апарату використовувались методи аналізу та синтезу, узагальнення і наукової абстракції, при оцінюванні стану місцевих бюджетів України та зарубіжного досвіду: аналіз та синтезу, узагальнення, порівняння, системно-структурного методу, розрахунково-аналітичні методи дослідження, вимірювання. При визначенні проблемних питань та основних напрямів вдосконалення бюджетної політики в сфері місцевих бюджетів використовувалися методи логічного узагальнення, системно-функціонального методу.

Інформаційна база дослідження нормативно-правові документи України. В кваліфікаційній роботі також використовувалися звітні дані Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби, Рахункової палати України, Державного казначейства України, Національного банку України, Державного комітету статистики України, а також монографії, наукова періодична література.

Структура та обсяг роботи. У першому розділі висвітлено теоретичні аспекти щодо поняття "місцеві бюджети", «доходи місцевих бюджетів», «система формування місцевих бюджетів». У другому розділі проаналізовано стан місцевих бюджетів, структура, доходів місцевих бюджетів, рівень виконання доходів та видатків місцевих бюджетів, фіскальна ефективність податкових надходжень місцевих бюджетів. У третьому розділі розкрито зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів, проблемні питання у формуванні місцевих бюджетів України та запропоновані шляхи її вдосконалення. Робота складається зі 81 сторінок

друкованого тексту, містить 10 таблиць, 19 рисунків, перелік використаної літератури налічує 56 джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади місцевих бюджетів**» висвітлено основні теоретичні засади місцевих бюджетів, їх доходів, досліджено організаційно-правові засади формування місцевих бюджетів України.

У другому розділі «**Моніторинг формування місцевих бюджетів України**» проаналізовано стан місцевих бюджетів України, структуру доходів місцевих бюджетів, рівень виконання доходів та видатків місцевих бюджетів, фіскальна ефективність податкових надходжень місцевих бюджетів.

У третьому розділі «**Проблемні питання та шляхи вдосконалення механізму формування місцевих бюджетів України**» розкрито зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів, проблемні питання у формуванні місцевих бюджетів України та запропоновані шляхи їх вдосконалення.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

ВИСНОВКИ

1. Визначено, що система формування доходів місцевих бюджетів являє собою сукупність форм і засобів мобілізації доходів до місцевих бюджетів, а також відносин, які виникають у процесі організації системи фінансування місцевих бюджетів, між органами управління, суб'єктами підприємницької діяльності та громадянами, що є економічною сутністю системи. Суб'єктами системи формування доходів місцевих бюджетів виступають органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадяни, асоціації органів місцевого самоврядування, бюджетні установи, громадські некомерційні організації та приватний сектор.

2. Структура доходів місцевих бюджетів України представлена: податковими надходженнями: податок на доходи фізичних осіб; податок на прибуток підприємств (тільки для обласних бюджетів), акцизний податок на роздрібний продаж підакцизних товарів; єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва; податок на майно; 5 % рентної плати за видобуток вуглеводнів; земельний податок за лісові землі; 13,44% акцизного податку з пального; неподатковими надходженнями (власні надходження місцевих бюджетних установ; адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; доходи від власності та підприємницької діяльності; інші неподаткові надходження); доходами від операцій з капіталом; трансфертами місцевим бюджетам. Новим підходом у формуванні, розподілі та спрямуванні трансфертів є: базова дотація (80 % надається бюджетам з рівнем надходжень нижче 0,9 середнього показника по Україні), реверсна дотація (50 % вилучається з бюджетів з рівнем надходжень більше показника 1,1). Запроваджено надання цільових субвенцій із державного бюджету для виконання найважливіших державних функцій: фінансування освіти та охорони здоров'я, а також підвищення ефективності бюджетних коштів та досягнення цільових результатів. Запровадження освітньої та медичної субвенції спрямоване на

реформування системи соціальних стандартів та удосконалення механізму визначення фінансових нормативів бюджетної забезпеченості.

3. В роботі проаналізовано місце місцевих бюджетів у розподільчому процесі держави: за період 2014-2018рр. роль місцевих бюджетів України зросла, про що свідчить його питома вага у структурі Зведеного бюджету України: у 2018 році вона склала 47,6%. Через місцеві бюджети в Україні перерозподіляється з врахуванням трансфертів понад 15%, а без трансфертів, тобто власних коштів : близько 8% ВВП. Питома вага податкових надходжень у ВВП за останні п'ять років зросла з 4,7% до 6,5%, що зумовлено збільшенням переліку податків, які надходять до місцевих бюджетів. Частка власних доходів місцевих бюджетів у ВВП у розглянутий період також зросла: з 5,6% у 2014 році до 7,4% у 2018 році. Аналогічні тенденції простежуються щодо частки трансфертів у ВВП. Щодо останнього показника, то залишається проблемою практична залежність місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету. Встановлено, що питома вага трансфертів у місцевих бюджетах України складає більше половини їх коштів. Проте, за останні п'ять років їх роль знизилася: з 59,5% у 2014 році до 53,7% у 2018 році.

4. У роботі встановлено, що питома вага видатків місцевих бюджетів у ВВП зросла у 2018 році до 16.4% порівняно з 2014 році: 14.1%, що є результатом зростання ролі місцевих бюджетів у наданні суспільних послуг, вирішенні соціально-економічних задач. Разом з тим, зростання видаткової частини місцевих бюджетів не було забезпечене у 2018 році у повному обсязі їх доходної частиною, що зумовило дефіцитний стан місцевих бюджетів

5. У роботі визначено, що субвенції та доходи місцевих бюджетів без трансфертів майже порівно розділили між собою загальний розмір фінансових ресурсів місцевих бюджетів. При цьому, спостерігається тенденція до зростання частки доходів місцевих бюджетів без трансфертів, що можна оцінити позитивно, оскільки свідчить про зростання нарощування місцевими громадами власної фінансової бази, незалежної від трансфертів Державного бюджету.

6. В роботі доведено, що у період 2014-2018рр. зросли власні кошти місцевих бюджетів більше ніж в 3 рази, що свідчить про підвищення зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, реалізації заходів щодо пошуку резервів їх наповнення та підвищення ефективності адміністрування податків і зборів.

7. Питома вага доходів від податків і зборів у загальній сумі доходів місцевих бюджетів з урахуванням трансфертів від Державного бюджету на рівні 40,5% у 2018 році, що більше порівняно з 2014 році – 34,2% . У доходах місцевих бюджетів найбільшу питому вагу займають надходження від сплати податку на доходи фізичних осіб – 23,9% від загальної суми доходів місцевих бюджетів. За таких умов, слід визнати, що потужніша економічна база формується у тих областях, де зосереджено більше платників податку на доходи фізичних осіб.

Відзначається негативна динаміка і незначна питома вага доходів від операцій з капіталом, на яку припадає у структурі сукупних доходів місцевих бюджетів лише 0,7% у 2018 р.

8. Визнано, що найвагомішим результатом бюджетної децентралізації є зростання частки місцевих податків та зборів у власних доходах місцевих бюджетів з 0,7 % у 2014 роках до 26,4 % у 2018 році, в основному за рахунок передання єдиного податку та плати за землю до місцевих бюджетів. Майнові податки складають більше половини місцевого оподаткування, разом з тим, за останні три роки їх фіскальне значення знизилося до 51,3% у 2018 році з 59.1% у 2016р. Відповідно, аналогічні тенденції відбуваються відносно показника питомої ваги майнових податків у загальних доходах місцевих бюджетів.

На фоні зростання надходжень плати за землю, питома вага цього податку у місцевому оподаткуванні знижується: з 55.2% у 2015 році до 44,9% у 2018 році. Левова частка в кошику місцевих податків і зборів припадає на єдиний податок, що складає близько 50% всіх місцевих податкових надходжень.

9. Фіскальна роль неподаткових надходжень в Україні залишається достатньо низькою, що складає у 2018 році 5,1% та знизилася з 5,6% у 2014 році у сукупних доходах місцевих бюджетів з урахуванням бюджетних трансфертів. Більша частка з них (в середньому 4,3%) припадає на власні надходження бюджетних установ. Вкрай низькі та демонструють тенденцію до зменшення протягом аналізованого періоду доходи від власності та підприємницької діяльності, на які припадає лише 0,38% сукупних доходів місцевих бюджетів у 2018 р. , при чому цей показник зменшився порівняно з 2016 роком, у якому він становив 0,49%

10. В роботі систематизовані основні проблемні питання формування доходів місцевих бюджетів України: невідповідність між зобов'язаннями за видатками місцевих бюджетів та джерелами фінансування, нерівномірне співвідношення "дотація-субвенція" у структурі трансфертів, переважаюча частка субвенцій на соціальний захист, не повне використання потенціалу джерел доходів місцевих бюджетів, накопичення коштів місцевих бюджетів на депозитах за наявності заборгованості за зарплатами, виконання соціальних програм, пікові обсяги видатків наприкінці бюджетного року, значна питома вага трансфертів з Державного бюджету, низька фіскальна роль неподаткових надходжень, у тому числі доходів від власності та підприємницької діяльності.

11. В роботі систематизовані основні шляхи вдосконалення формування місцевих бюджетів України: підтримка процесів об'єднання територіальних громад, чітко розподілити повноваження та відповідальність на різних рівнях – громад, міста, району, області, забезпечити переважання стратегічних цілей і завдань розвитку територій над короткостроковими цілями й завданнями, недопущення фінансових зловживань у процесі формування, наповнення та використання місцевих бюджетів, забезпечення рівномірності здійснення бюджетних видатків протягом року.

АНОТАЦІЯ

Джавадзаде Тарієль Ісраїл огли «Особливості формування місцевих бюджетів України у сучасних умовах»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «6.030508. Фінанси і кредит»

за освітньою програмою «_____».
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти місцевих бюджетів, формування доходів місцевих бюджетів, а також практичні питання їх формування в Україні в умовах фінансової децентралізації.

Досліджено стан місцевих бюджетів України, проаналізовано рівень виконання запланованих показників доходів та видатків місцевих бюджетів України в умовах фінансової децентралізації України, досліджено фіскальну ефективність податкових надходжень місцевих бюджетів України.

Проаналізовано зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів. Визначені проблемні питання місцевих бюджетів України та запропоновано заходи їх вдосконалення через вдосконалення системи формування місцевих бюджетів, зміцнення їх фінансової бази.

Ключові слова: місцеві бюджети, доходи місцевих бюджетів, формування місцевих бюджетів, податкові надходження місцевих бюджетів, міжбюджетні трансферти, місцеве оподаткування.

ANNOTATION

Jawadzade Tariel Israil oglu "Features of the formation of local budgets of Ukraine in modern conditions"

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in the specialty "6.030508. Finance and credit »

for the educational program«_____».

Odessa national economic university. – Odessa, 2019.

The theoretical aspects of local budgets, formation of revenues of local budgets, as well as practical questions of their formation in Ukraine in the conditions of financial decentralization are considered in this paper.

The state of local budgets of Ukraine is analyzed, the level of implementation of the planned indicators of incomes and expenditures of local budgets of Ukraine in the conditions of financial decentralization of Ukraine is analyzed, the fiscal efficiency of tax revenues of local budgets of Ukraine is researched.

The foreign experience of forming local budgets is analyzed. The problem issues of local budgets of Ukraine are identified and measures for their improvement are proposed through improvement of the system of formation of local budgets, strengthening of their financial base.

Key words: local budgets, local budget revenues, local budgets formation, tax revenues from local budgets, intergovernmental transfers, local taxation.